

1973-cü ildən başlayaraq Qaradağ filiz sahəsi mütəmadi olaraq geofiziki üsullarla tədqiq edilib. Q.Q. Mehdiyev və N.N.Vəliyev 1977-80 illərdə Mərkəzi Qaradağ və Xarxar sahələrində 1:10000, 1:5000 və 1:2000 miqyaslı sahəvi geofiziki planalma işləri aparmışlar. 1973-1987-ci illər ərzində Qaradağ yatağı da daxil olmaqla 30-a yaxın perspektivli anomalialar aşkar edilmişdir. Burada yaradılmış polyarizləşmə (YP) anomaliyasının hüdudlarında qazılmış axtarış quyuları mis-porfir tipli damarcıq-möhtəvi filizləşməsi kəsmişlər. V.A.Malaxov və N.N.Vəliyev tərəfindən 1981-84-cü illərdə kompleks geofiziki üsullarla (müqavimət karotajı- MK, YP, ŞEZ v.s.) "Çardaxlı" sahəsi 1:25000 miqyasında plana alınmışdır. 1984-88-ci illərdə V.A.Malaxov və M.M.Ağayev 800km² sahənin filizlilik perspektivliyini qiymətləndirmək məqsədilə 1:50000 miqyasında kompleks geofiziki işlər aparmışlar. Ölçmələr 500 m şəbəkəsi üzrə MK və AB = 1200m YPOQ üsulları ilə yerinə yetirilmişdir. YP üsulu ilə 17 anomal sahə aşkar edilmişdir.

Qaradağ filiz sahəsində axtarış - qiymətləndirmə işləri 1981-83 - cü illərdə Q.Q.Mehdiyev, A.M.Ağakışiyev və A.A.İsayev tərəfindən aparılmışdır. Müəyyən edilmişdir ki, təbii sahə üsulu anomalialar vermir. Az həcmdə quyu maqnit kəşfiyyatı tətbiq edilmişdir hansı ki, müsbət nəticə verməmişdir. YP üsulu ilə yüksək miqdarda möhtəvi sulfid minerallaşması mövcud olan sahələr ayrılmışdır. Bu sulfidlərin müəyyən hissəsi pirit ola biləcəyi güman edilmişdir. Mis və qurğuşunun yüksək miqdarı QCM üsulu ilə təyin edilmişdir.

1989-92-ci illərdə, kəşfiyyat işləri gedişində ehtiyatın hesablanması ilə əlaqədar 94 quyuda müxtəlif üsullar tətbiq etməklə karotaj işləri aparılmışdır. Bu üsulların heç biri istənilən nəticəni verməmişlər. Eyni vaxtda, həmçinin inklinoimetriya və kavernometriya tətbiq edilmişdir. 13 quyuda QİC kompleksi üzrə işlər aparılmışdır. Həmçinin maqnit kəşfiyyatı aparılmış, təbii elektrik sahəsi və yaradılmış polyarizasiya üsulları ilə quyu lüləsi boyu ölçmələr aparılmışdır. 1986-95-ci illərdə Cəyirçay sahəsində 1:10000 miqyasında planalma işləri yerinə yetirilmişdir. Bu işlərlə əlaqəli geofiziki tədqiqatlar 1986-89-cu illərdə A.N.Çorayev və D.N.Abdullayev tərəfindən aparılmışdır.

Ərazidə geofiziki anomalialarının deşifrələri üçün YP, elektrotomografiya və maqnitometriya üsullarından istifadə olunub. Bütün ərazidə görülən geofizika işləri üç istiqamətdə cəmləşdirilə bilər: müsbət maqnit anomalialar gizli intruziv kütləsinin mövcudluğuna işarə edir; polyarizasiya anomaliaları möhtəvi-damarcıq tipli filiz cisimlərinin ya təzahürlərinin varlığına işarə edir; kiçik müqavimətli zonalar postmaqmatik daxilolmalara işarə edir. YP anomaliaları, əsasən Qaradağ yatağının ərazisində aşkar olunublar. Bəziləri Qaradağ mis-porfir yatağına, digərləri isə Haçadağ sahəsinin şərq yamacında və Cəyirçay vadisinin mərkəzi hissəsinə uyğun gələn müəyyən olunmuşdur.

KİÇİK QAFQAZIN QARADAĞ FİLİZ SAHƏSİNDƏ APARILAN GEOFİZİKİ TƏDQIQATLARIN İCMALI

Məmmədov Ə.L. Məmmədov E.M.-I kurs magistrantı
Bakı Dövlət Universiteti

Qaradağ filiz sahəsi Azərbaycanın qərbində, Kiçik Qafqazın şimal-şərq yamaclarında yerləşir, Şəmkir və qismən Gədəbəy rayonlarını əhatə edir. 1962-1972 illər dövründə rayonda geofiziki işlər epizodik olaraq aparılmışdır. Bu dövrdə aparılmış aeromaqnit, sahəvi yerüstü ölçmələr, regional geofiziki tədqiqatlar və geoloji xəritəalma, dərinlik quruluşunun öyrənilməsi, filiz komplekslərinin paylanma qanunauyğunluqlarının müəyyənləndirilməsi məqsədi ilə həyata keçirilmişlər.